



באר בשדה



גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

הילולת שטפנשט בארה"ק וברומניה

ההילולא הגדולה דמרן הרה"ק אדמוה"ז רבינו מנחם נחום משטפנשט זיע"א החלה בהתועדות חסידים וסעודת ההילולא שנערכה במוצש"ק יום ההילולא קדישא בבית המדרש שטפנשט בבני ברק בהשתתפות מרנן ורבנן שליט"א, ונמשכה



צילום: מאיר זלניק



צילום: דובי קורן

בעבור כמה שעות במסע הקודש לציון הצדיק בעיר יאס ברומניה ביום ראשון, בהשתתפות מאות איש שהגיעו מארה"ק ומארה"ב ואירופה בטיסות מאורגנות על ידי מוסדות שטפנשט וועד ההכנסת אורחים דשטפנשט ביאס.

**יריעה מורחבת
תפורסם בעז"ה
בגליון שבוע הבא**

בתמונה משמאל: בתפילת רבים בציון הקודש ביאס רומניה ביום ההילולא קדישא בהשתתפות רבנים ואישי ציבור וקהל רב מהארץ ומחול"ל, נראה הגה"צ גאב"ד שפיקוב שליט"א מאנטווערפן בקבלת עול מלכות שמים.

בסעודת ההילולא בבני ברק, נואם הגה"ח רבי מנחם נחום בוויאר שליט"א בנו חביבו של הגה"ח רבי יהודה בוויאר זצ"ל ונכדו של הגה"ק רבי נחום יאסער זצ"ל פאר חסידי הרה"ק משטפנשט זיע"א, במשא מרתק וזכרונות אישיים על בית אבותיו ורבותיהם משטפנשט, כן השתתף ונשא את הנאום המרכזי כ"ק אדמו"ר מוויטקא אמסנא שליט"א ועוד רבנים חשובים שנשאו דברי התעוררות במשנת בעל ההילולא.

שנה י'
גליון מס' 466
פרשת וישב
ה'תשפ"ה

יול' על ידי מבון
'תורת אמת שטפנשט'
הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
בדוא"ל: 7172759@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

בס"ד

מוסדות שטפנשט בארה"ק
רחוב מהרש"ל 13 ב"ב טלפון: 03-579-03-03

נסיעה להילולת

הרה"ק מהוסיאטין זיע"א
בטבריה

לרגל יומא דהילולא קדישא
דמרנא הרה"ק סבא קדישא

רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל

תתקיים תחבורה לציון קברו בעיר הקודש טבריה
ביום שני יום ההילולא כ"ט כסלו תשפ"ה

מב"ב: רח' מהרש"ל 13 בשעה 9:30 בבוקר
מירושלים: מתחנת האבן ברחוב שמואל הנביא בשעה 9:30 בבוקר
שהייה במקום כשעה לאמירת ספר התהילים וחזור
דמי נסיעה סימליים 10 ש"ח (בתשלום מראש בעת ההרשמה)

ההרשמה חובה טלפון: 03-579-0303
מספר המקומות מוגבל

בס"ד

מוסדות שטפנשט בארה"ק
רחוב מהרש"ל 13 ב"ב טלפון: 03-579-03-03

התועדות חסידים
בהילולא דצדיקא

קהל שוחרי תורה וחסידות מוזמנים בזאת לסעודת
הילולא קדישא לרגל יומא דהילולא רבה דמרנא ורבנא
סבא קדישא עטרת תפארת ישראל

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א
בהשתתפות משפיעים וזקני חסידים
שזכו להסתופף בצילא דבעל ההילולא נבג"מ
בראשות:

הגה"ח אליהו לנדא שליט"א
הגה"ח ירחמיאל בוויאר שליט"א
מבאי ביתו דבעל ההילולא בזכרונות אישיים
דברי פתיחה מהרה"ג שלמה זלמן שליט"א רב אב"ד נוה ירק

ביום שני כ"ט כסלו בשעה 21:00
בבית מדרשונו ברחוב מהרש"ל 13 בני ברק

עולו ואתכנשו להילולא דצדיקא

באר הפרדה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע



מוסדות שטפנשט בארה"ק

רחוב מרשה"ל 13 בנ ברק

ברכת מול טוב מעומקא הליבא נענד
ביאת קרב ודווינו היקרים והמסולאים
בפני מוריני הנהדה, מעדיקי ושמעויה,
קהל אנשי יעקב מוסדותינו הקדושים



מזל טוב

להרה"ח אברהם נטע יעקב גליק שליט"א
ולבנו הבה"ח היים ישראל יהודה נ"ו
מפקח בתלמוד תורה כלל חסידי - שטפנשט
אלעד

בהגיעו לנועם עול תורה ומצוות
במו"ט ובשעט"מ

מזל טוב

המלמד המוכשר לכיתות המכני בת"ת
שטפנשט אלעד
הרה"ח שלמה בעזאל ראם שליט"א
לרגל הולדת בנו יעקב
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

לידידנו עוז הרב שרגא זיבלד שליט"א
מפיק מסע הילולת הצדיק משטפנשט - יאס
רומניה
לרגל הולדת בנו
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

ירוו הורים רוב נחת קדושה ממנו ומכל יו"ח
מזל טוב
לידיד מוסדות שטפנשט
מר שלמה בטיש הי"ו
מנהל סניף הדואר ב"ב
לרגל נישואי בנו היקר
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

לידיד מוסדות שטפנשט
הרה"ח אשר מושקוביץ שליט"א
מחשובי העסקנים בעיר אלעד
לרגל נישואי בתו תחי
עב"ג החתן היקר כליל תפארת
בהרה"ג היים שלום סגל שליט"א
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

לחתן היקר הרב אליעזר דוד שטרנקווקר הי"ו
ממציני ישיבת חיי משה
ומחשובי בוגרי ת"ת שטפנשט אלעד
ולאביו ידידנו היקר הרה"ח דוד משה
שטרנקווקר הי"ו
לנישואיו עב"ג תחי
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

לבה"ח כמר יוסי ויס הי"ו
מתלמידי הת"ת שטפנשט אלעד
ולאביו הבעל מנח"ר מנדי ויס הי"ו
להכנסו בנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעט"מ

מזל טוב

לבה"ח כמר יוסי ויס הי"ו
מתלמידי הת"ת שטפנשט אלעד
ולאביו הבעל מנח"ר מנדי ויס הי"ו
להכנסו בנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעט"מ

ירוו רוב נחת דקדושה מכל יו"ח וזכות הצדיקים
משטפנשט נבג"מ תגן בעדם ובעד כל ב"ב
להתברך בבני חיי מונוי רוחי אביה"ר
כברכת
הנהגת המוסדות רבנן ותלמידיהן

נברא כלל לצדיקים, ואין להם חלק בו? והרי חייב אדם לומר
בשבילי נברא העולם ומהדרין לו? אכן הפירוש לא דיין לצדיקים
אין כלשון תמיהה רק בלשון ניותוא, שבאמת לא דיין לצדיקים
מה שמתוקן להם בעוה"ב, רק גם העוה"ז שייך להם, ולכן באמת
היה צריך להיות יעקב יושב בשלוה ובמנוחה גם בעוה"ז, ורק
כיון שבקש לישב בשלוה, 'בקש' דייקא, לכך קפץ עליו רוגזו
של יוסף כי לא היה לו לבקש ע"ז, רק כפי שיתנהגו עמו מן
השמים כן יהיה, ועל זה הוא התביעה מה שצדיקים 'מבקשים'
דייקא, לישב בשלוה, ובאמת אלמלי בקש על הדבר ודאי היתה
לו מנוחה גם בעוה"ז כי באמת הכל נברא בשביל הצדיקים.

(בני אפרו, שמעון יצחק)

ליעקב אע"ה היה תפקידים לתקן בעוה"ז

איתא במדרש בשעה שצדיקים יושבים בשלוה ומבקשים
לישב בשלוה בעוה"ז שטן בא ומקטרק, אמר: לא דיים שהם
מתוקנים לעוה"ב אלא שרוצים לישב בשלוה בעוה"ז. הנה יצחק
אבינו ע"ה לא היה בעולם הזה כי הוא היה עולה תמימה, ויעקב
אבינו ע"ה שרצה ג"כ לישב בשלוה היינו שרצה לשבת בארץ
מגורי אביו כמ"ש 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' במקום בו ישב
אביו, היינו בעוה"ב. קפץ עליו הרוגז היינו שלא נתנו לו הדבר
כי יעקב אבינו היה צריך לשבת בעוה"ז ולתקנו ולא היה די מה
שתיקן בשביל עוה"ב.

(חידושי הרי"ם)

יעקב אע"ה בשבת בארץ נענו התכוון לצאת ידי חובת הגלות כי גר יהיה זרעך

וישב יעקב (לו. א.) יש לפרש דמשמעו התורה כי ה' מאת
שנה שנגזרו בבית בין הבתרים כי גר יהיה זרעך נחשבים
מיום שנולד יצחק, כי לא אמר השי"ת שהגרות תהיה 'במצרים'
דייקא, רק 'בארץ לא להם' (בראשית טו. ג). והנה קשה על זה,
הרי יצחק לא יצא בשום פעם מארץ ישראל, וא"כ היאך ייחשבו
לגירות שנתו בגדר 'בארץ לא להם'? הרי ארץ ישראל שלו
הוא, אך להיות שהכנעני או בארץ (שם יב. ט.) ייחשב לגירות בארץ
לא להם, ומשום זה כתבה התורה קודם שמתחלת לספר סיבות
הגלות אך באו לגלות במצרים, שהיה צורך להיות שם ת'
שנה, והקדימה מקודם 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו', היינו
שישב יעקב בארץ שנחשב לאביו לגירות מיום הולדתו, ו'בארץ
נענו', שעדיין נקראת על שם נענו ומיקרי 'ארץ לא להם'. והוא
נכון בפשט ואמרו לפי זה וישב יעקב בארץ וכו' דכיון שנגזרה
הגזירה מאח השי"ת 'כי גר יהיה זרעך וכו', אם כן הוא מצוה,
ומצות צריכות כוונה, ולולא זאת אין יוצאים ידי חובתה, ואמר
הכתוב 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו וכו', יעקב כיוון לצאת
ידי חובת הגירות, דידע היה שגם אביו קיבל זה לגירות, וכאשר
אמר לו השי"ת גור בארץ הזאת.

(אגרא דכלה)

"ומתוך צרה המציאם פדות ורווחה"...

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) איתא במדרש: 'ראה
כת של כלבים וישב לו ביניהם, וביאר הגה"ק בעל החידושי
הרי"מ' ז"ע כי כשוראה אדם שבאים עליו צרות לא יבקש עצות
איך לברוח מהצרות, אלא מתוך הסבל עצמו הריהו צריך למצוא
לו מקום. והנה יצא אמונה בלב שלם, שהכל מהשי"ת, וממילא כל
הצער הוא רק איזה הסתר חיצוני, ובפנימיות הרי זה הכל טוב,
וזהו ביאור של כת של כלבים וישב לו ביניהם' למצוא הישועה
מיניה וביה דווקא.

'חמימות' בעבודת ה' משפיעה מאוד לטובה על הבנים

וישב יעקב (לו. א.) ברש"י מביא דרשת חז"ל: 'הפשתני הזה
נכנסו גמלי' טעונים פשתן וכו' היה פיקח אחד משיב לו: ניצוץ
אחד יוצא ממפוח שלך שורף אח כולו'. במדרש מובא קצת
בשינוי: 'משל לנפש שהיה פתוח וכו' ופתח בנו ה'זהבי' פתוח
נגדו כו' גץ אחד יוצא משלך וגץ אחד משל בנך ואתה שורפן.
יש לפרש הכוונה בזה בדרך מוסר, שאם יש ניצוץ של חמימות
לאב בכוחו להשפיע גם על בנו, עד שיעשו בנים כ'זהב ופז',
משא"כ כשואב 'בקיירות' אין בכוחו להשפיע על בניו שיתלהבו
בעבודת השי"ת.

(מקור ברור - ב"פ הארמו"ר רבי ברוך מפעיסע-ויניץ ז"ע)

בקש יעקב לישב בשלוה נתקיים בזה שירד בכבוד גדול למצרים ולא בזיון בשלשלאות ברזל

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) אמר רבנו הקדוש הרבי
מלובלין ז"ע. על דברי רש"י 'ביקש יעקב לישב בשלוה אמר
הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב, אלא שמבקשים
שמבקשין לישב בשלוה בעולם הזה קפץ עליו רוגזו של יוסף'

חטא מכירת יוסף אינו ניתן להבנה

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) פ"א שח כ"ק האדמו"ר
ה'פני מנחם' מגור ז"ע בפרשת יושב: חסידים אמרו שהפרשיות
שקורין בימי החורף עטופים במעיל פרווה. 'זענעהו האן
געפעלטיט זיס א פעלץ'. היינו שהנחת בהם רב על הגלוי,
אולם פרשת יושב היא ה'צינה הגדולה' ביותר. [ועד גרעסטער
פראסט] פרשה עמוקה מאוד, חטאם של השבטים הקדושים,
וקשה להבינה ולהשיגה.

(לקוטי יהודה)

הצדיק שמבקש להשפיע טוב לעולם לפעמים יצטרך לקבל יסורים עבור זה

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) על הקושיא הידועה
של צדיק וטוב לו צדיק ורע לו, נראה לומר בזה הענין, דאלו
הצדיקים שאין להם שום חטא מחמת עצמם וגם אינם משפיעים
לאנשי דורם אין להם יסורים, אבל אלו הצדיקים שהם כן
משפיעים לאנשי דורם והיות שיש אנשים שאינם מנצלים
את הטוב הנשפע עליהם לענינים חיוביים ועיני הנשמה אלא
שמשמתיים ומנצלים ההשפעה לצרכי מתורת או ח"ו לדברים
אסורים, זה גורם שהצדיקים שהשפיעו להם את הטוב יסבלו
יסורים, והוא 'וישב יעקב בארץ' כיון שרצה לעשות ישיבה
בעיני ארציים להשפיע לזה העולם, על כן בא עליו 'מגורי אביו',
פחד יצחק אביו, היינו שהיה מחוייב לסבול יסורים עבור זה. ואל
זה מרמו רש"י ז"ל 'ביקש יעקב לישב בשלוה' היינו להשפיע לזה
העולם רק טוב, קפץ עליו רוגזו של יוסף' כי הדבר יכול לגרום
לו שיסבול יסורים מפני אותם האנשים שמנצלים את השפע
ל'מתורת' ולהוספות גשמיות.

(מרו הסב"ק מרדכי ז"ע)

היובת הנצחי בין יעקב ועשו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) ישנו ויכוח נצחי בין
האחים יעקב ובעשן מי זוכה בברכות שבינך אותם
אביהם. יעקב סבר שחלק המעשה היא העיקר, ולמעשה הוא
נתברך מיצחק ולא איכפת לן מה היה בדעתו של יצחק או,
אולם עשו סבר שחלק המחשבה קובע, וכיון שמתחבט יצחק
היה לכן הגדול, על אף שלמעשה בירך את הבן הקטן מגיע לו
לעשו את הברכות. ובוה ניתן להבין את דברי רש"י: 'ביקש יעקב
לישב בשלוה' דאילו לטעמיה שהמעשה בפועל קובע, וכיון
שהוא נתברך בפועל, מגיע לו העולם הזה, וממילא אין לו לרדת
למצרים ולקבל עליו עול הגלות דהרי העוה"ז שייך לו מברכת
אביו, אלא שאז 'קפץ עליו רוגזו של יוסף' שמשם ראה שחזר
בו וסבירא ליה דהמחשבה היא העיקר, דהרי במעשי רמאות לכן
ליעקב היה המעשה בלאה והמחשבה בחלל, וביקר את יוסף
על פני ראובן, ומשום כ"ל דאולינן בתר ירשא והמחשבה היא
העיקר, א"כ חייב אתה לקבל עליו עול הגלות ולירד למצרים
שאין לך זכות בהנאת העוה"ז דשייך לעשו.

(רבנו אדמוה"ז מפטארטקוב ז"ע)

על הצדיק לעבוד את ה' לא רק בעיניים ורוחניים אלא גם בעיני הגשמיות

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו. א.) כתב רש"י ז"ל: 'ביקש יעקב
לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב
בשלוה אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב
אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז. העבודה שעובדים את
ה'בוכי' בתורה ופלה מכונה בשם 'עוה"ב', ואלו זה רמז רש"י
באמרו 'ביקש יעקב לישב בשלוה' נוס' 'בשל וה' כי העבודה
בעיניים ורוחניים מרומות באותיות ו'ה' כמו שתראה שבדברים
רוחניים מפורש בהם אותיות ו'ה' תורה, עבודתה, 'קדושה',
מצוה', ואלו העבודה בדברים גשמיים מרומות באותיות ו'ה'
כמו שתמצא שבדברי הרשות וחפצי הגוף מפורש בהם אותיות
ו'ה' כאבילה, שתי'ה', שתי'ה', שתי'ה', שתי'ה', וכשהצדיק
רוצה לישב בשלוה (בשל ו'ה') היינו להתעכב רק בעבודת דברים
הרוחניים שמוזמם באותיות ו'ה', אומר הקב"ה 'לא דיין לצדיקים
מה שמתוקן להם לעוה"ב' (בכחיתא) אין זה שלימות העבודה
להתעסק רק בדברים הרוחניים שמכונה בשם עוה"ב, לכן
קפץ עליו רוגזו של יוסף' והיא העבודה בעיני גשמיים, שע"ז
ניתוסף תענוג למעלה בכל פעם שמוסיף להעלות ניצה"ק מאלו
המקומות הנמוכים בכדי שיבואו על תיקונם הראוי.

(רבנו אדמוה"ז מפטארטקוב ז"ע)

הצדיק צריך לקבל איך שמתנהגים עמו מלמעלה ולא לבקש לשנות לטובה

וישב יעקב (לו. א.) כתב ברש"י: בקש יעקב לישב בשלוה קפץ
עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אמר הקב"ה
לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב, אלא שמבקשים
לישב בשלוה בעוה"ז. ולכאורה אין מובן, וכי העולם הזה לא



ואמר רבינו שהפירוש אינו שהש"ת אינו רוצה שיהיה טוב לצדיקים בעולם הזה, דמדוע לא ירצה הש"ת שיהיה להם טוב בשני עולמות, רק הפירוש הוא בנייתו שהש"ת עשה רצון יעקב אבינו ופעל כן לדורות ולזה אמר שכאשר יעקב אבינו ע"ה רצה לישב בשלוה בעולם הזה, אמר הקב"ה: באמת כן, שלא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, שמשקשש פירוש 'שופעלים' לישב בשלוה גם בעולם הזה. וכאשר אמר רבינו מלובלין זה המאמר היה תמוה בעיני כל דהרי רש"י ז"ל סיים 'קפץ עליו רוגזו של יוסף?' והיה אז יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל כמו שאמרו חז"ל במדרש (בר"ר פג. ב) ועל ידי שפעל שיהא טוב לצדיקים בעולם הזה, קפץ עליו רוגזו של יוסף וכתוצאה מכך ירד בכבוד גדול למצרים.

(הרה"ק רבי יחזקאל מקוממיר זי"ע)

לעולם יש להוסיף בתורה ומצוות ועבודת ה'

אָלָה תְּלַדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף (ל. ב. א.) אמר הרה"ק הרבי ר' מנדלי מרמיינוב זי"ע: כל איש ישראל נקרא בשם יעקב, ועל כל אחד ואחד נאמר 'אלה תולדות יעקב' ומה הם התולדות 'יוסף', היינו שלא יעמוד במקום אחר, אלא יוסיף תמיד תורה ומצוות ומעשים טובים ויך מחיל אל חיל בעבודת השם.

(ממעינות הנצח)

יוסף הצדיק דקדק בעצמו עד כחוט השערה והיה שומר עניו מראות ברע

וְהוּא נָצַר (ל. ב. א.) כתב ברש"י הק': שהיה עושה מעשה נערות, מתקן בשערו ממשמש בעיניו, כדי שיהיה נראה יפה. וקשה הרי מידתו של יוסף כידוע היה היפך מכל זה? אולם אפשר לומר: 'מתקן בשער' כחוט השערה כחוט השערה כדרך שאמרו חז"ל 'הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה'. 'ממשמש בעיניו' שלא ללכת חלילה אחר העינים שלא יהיה 'העין רואה והלב חומד' וזאת כדי שיהיה נראה יפה ותאמז בפני אביו שבשמים, וגם שהיה ממשמש בעיניו שלא תשלוט בו ח"ו 'עין רעה' שהיה מסתיר מעשיו מפני המשטנים והמקטרגים שלא יתנו עין רעה במעשיו.

(קול מנחם - כ"ק האדמו"ר מקאליב זצ"ל)

על 'טוהרה' יש לעמול לבד ואינו בא בירושה

פִּי כֵּן יִקְנִים הוּא לֹא (ל. ב. א.) בעל הטורים כותב כי ראשי תיבות של 'אקנים' הם ראשי התיבות של סדרי משנה: זרעים קדשים נשים 'שועת' (נייקין) מ'זע'. כלומר יוסף למד מפני אביו את סדרי המשנה הללו, וקשה איפוא והלא ישנו עוד סדר והוא סדר טהרות ולמה לא נזכר גם הוא? ברם, אמר כ"ק האדמו"ר 'האמרי אמת' מגור זי"ע: על 'סדר טהרות' צריך אדם לעמול ולהתייעץ בעצמו, היינו כי 'טהרות' אינו ניתן לידעה על ידי לימוד מפני האב בלבד.

האחים חשבו שהחלום בא מהרהורי ליבו ביום, ויעקב ראה ברוה"ק את אמיתות החלום

וַיִּקְנֹאוּ בּוֹ אֶחָיו וַאֲבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר (ל. ב. א.) יש לשאול מדוע האחים קנאו ביוסף והרי הכל נגזר מהשמים, ואם השם יתברך גזר עליו לעלות לגדולה והוא לו בחלום למה צריכים האחים להתקנאות בו, והרי אמרו רבותינו 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם?' ונראה לפרש, שהאחים חשבו שהחלום בא לו על ידי הרהור דהיינו שחשב ביום שהוא רוצה למלוך עליהם, ולכן ראה זאת בחלום, וכמו שאמרו בגמ' (ברכות נה) 'אין מראים לו לאדם חלום אלא מרהורי לבו', אבל יעקב שידע ברוח הקודש שהחלום אמיתי שמר את הדבר.

(ישמח ישראל)

ליווי לאדם כשיוצא לדרך מהווה שמירה בטוהרה, ובלבד שלא יתעה בדרך

לִבָּהּ וְאֶשְׁלַחְתָּ אֲלֵיהֶם (ל. ב. יג.) כתב הרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע לפרש מה שאמר יעקב אבינו ליוסף 'לכה ואשלח אליהם' וכי מה היתה כוונת יעקב אבינו בזה? וביאר עפ"י מה שפירש הרז"ל (סימן סה, בפסוק שמות יד. א) 'נבוכים הם בארץ', הלוייה שמלוים את האדם, מועיל לו לשמירה ולהצלל מכל צרה בדרך, אמנם אם הוא תועה בדרך מתבלטת התועלת והשמירה, וזה אפשר גם כאן אולי היתה כוונת יעקב אבינו מה שאמר ליוסף 'ואשלחך' לשון לוייה, ואם תאמר סוף סוף למה לא עזר הלוייה של יעקב, והיה מה שהיה זה לפי שתעה בדרך. עכ"ל.

(אמרי פנחס)

ראובן שמע ברוח הקודש 'ונראה מה יהיו חלומותיו', בעוד שאחיו לא שמעו ולכן התאמץ להצילו

וְנִרְאָה מַה יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו: וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלַחַהּ מִיָּדָה (ל. ב. כ.) כתב ברש"י הק': רוח הקודש אומר: כן, הם אומרים נהרגו והכתוב מסיים ונראה מה יהיו חלומותיו ונראה דבר מי יקום או שלכם או שלי... לפיכך נאמר סמוך לכן וישמע ראובן שמע ראובן את קול רוח הקודש: 'ונראה מה יהיו חלומותיו' והבין מיד, כי באם הוא שומע זאת ושאר האחים אינם שומעים זאת הרי סימן הוא זה, שהדברים מכוונים אליו, וכי עליו מוטלת החובה להצילו, ולכן 'ויצילהו מידם'. כיוצא בזה מספרת הגמרא על אילפא ורבי יוחנן שהיו יושבים בצוותא שמע רבי יוחנן בת-קול ואילפא לא שמע, אמר רבי יוחנן כי סימן הוא זה שהדברים מכוונים אליו בלבד, והוא ורק הוא שמע את הבת-קול (תענית כא)

(פנים פיות)

שום מצוה ומעשה טוב לא הולכים לאיבוד

וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלַחַהּ מִיָּדָה (ל. ב. כ.) כתב הגה"ק השפת אמת' מגור זי"ע מפרשה זו על ללמוד כוחה וגודל חשיבות ערכה של מצוה מוטלת החובה להצילו, והנה ראובן עשה מצוה בכנות אמת, ואחר כך ראה שאין יוסף בבור, וסבר חס ושלום שנעשה מעצמו איבוד ליוסף, אבל ה' יתברך העיד כי באמת הצילו מן המות כי לולי עצת ראובן היה נהרג בידם, והרי זה בא ללמד על כל כוונת אמת שאדם חפץ לעשות מצוה, הגם כי נראה לו שלא נתקיים בידו בטח נעשה ממנו דבר ופעולה כלשהי.

הגזירה על יוסף שישבול היתה רק בעניני הגוף ולא בעניני הנשמה

וַיִּמְלִיקֵהֶם נַשְׂאִים נְכָאִת וַצִּירֵי וְיִטְל (ל. ב. כב) פירש רש"י: 'למה פרסם הכתוב את משאם להודיע מתן שכון של צדיקים שאין דרכם של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריון רע ולזה נודמנו כְּשָׂמִים שלא יזוק מריח רע. והוא פלא על כל היסורין שעברו עליו, ופקוח נפש, לא חס הקב"ה עליו, ורק שלא יריח ריח רע? אתמהא.

אכן הענין כי כל היסורים מתיחסים אל הגוף, אבל בדברים רוחניים הנוגעים אל הנשמה לא חפץ הקב"ה שינגע ביוסף אף כחוט השערה. וענין זה שלא יזוק מריח רע מתייחס אל הנשמה כמאמרם ז"ל (ברכות מג) איזה דבר שהנשמה נהנית בו זה הריח.

(אבני אפורה, שמעתי יצחק)

לכל א' יש תפקיד מה לתקן בעולם

מַה בְּצִיעַ פִּי נִהְרַג אֶת אֶחָיו (ל. ב. כג) איתא בתרגום: 'מה מומן נתהיג לנא ארי נקטול ית אהונא'. וקשה וכי טעמו של הירדה היה יען שלא ירוחו ממון ע"י הריגת יוסף, ובשביל זה לא יהרגוהו, ואחרת היה כן מסכים להרגו? ו"ל ע"פ דאיתא שכל אדם נשלח לעולם לתקן איהו דבר, והצדיק נשלח לתקן דברים גדולים, והשולח אמו שיהרגו את יוסף ואת התיקון שעליו לעשות הם כבר בעצמם במקומם, וע"ז אמר להם יהודה 'מה בצע' היינו מה ירויח הש"ת מהדבר הזה, אם אתם תתקנו הרי כאמור יש לכל אחד את תפקידו שיועד לו לתקן בעוה"ז.

(חידושי הר"י ז"ל)

ראובן היה הראשון שישב בתשובה על מעשה שאולי לא היה לגמרי לש"ש

וַיִּשָּׁב רְאוּבֵן אֶל בְּבוֹר (ל. ב. כט) כתב: 'ובמכירתו לא היה שם, עסוק היה בשוק ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו'. אמרו חז"ל במדרש 'ראובן פתח בתשובה תחילה'. וקשה הלא כבר מצאנו תשובה אצל אדם הראשון ואצל קין, ברם, שם היתה זו תשובה על חטא! ואילו ראובן היה הראשון אשר אם כי לא עשה כל חטא אלא אדרבה קינא לכבוד אמו, כמאמרם ז"ל (שבת נה) 'כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה... עלבון אמו תבע' ובכל זאת חזר בתשובה, שמא לא היה המעשה הטוב בשלימות הרצויה לשם שמים.

(קול שמחה - הרה"ק הרבי ר' בונים מפאריסיחה זי"ע)

מה שניתן להשיג בימי הילדות קשה פי כמה להשיג בימי הזקנה

הַיֵּלֶד אֵינּוּ וְאֵינּוּ אֵינּוּ בָּא אֵינּוּ בָּא (ל. ב. ל) אמר הרה"ק מסלונים זי"ע: ימי הילדות הם הימים והשנים הכי מובחרים בחיי האדם, כי מה שיכולים להשיג בשעה אחת בימי הילדות אי אפשר להשיג לתת זקנה בכמה שנים. אבל אם 'הילד איננו' שימי הילדות עברו לריק ולבלטה 'אנה אני בא' כי מה

שיכולים לתקן בימי הילדות בקל צריכים אח"כ לסבול ע"ז הרבה צער ויסורים.

(בית אברהם)

מתחילים מחדש...

וַיִּרְא שֵׁם יְהוּדָה בֵּת אִישׁ פְּנַעֲנִי (ל. ב. מ) אמר הרה"ק מקוצק זי"ע בשם הרה"ק הק': רבי שמחה בונים מפאריסיחה זי"ע כי לאחר מכירת יוסף חשש ראובן שאיבד כל מה שסיגל מיום היותו ע"ה, התחיל מחדש לעבוד את ה', ולכן התחיל מן המצוה הראשונה שבתורה.

(קול שמחה, ערות הבשם)

דקדוקי עניות גורמים להכשל בעברות

וַחֲסֵם בְּצִיעָיו וַתְּחַלְעֵף (ל. ב. יד) דרש מרן רבינו הק' מרוזין זי"ע צע"ף, ר"ת ע"מ 'ישראל צ"ריכים פ"נסה, הדכחות בא לרמז כי כל הצרות העוברות עלינו ועשיית העבירות שאנו נכשלים בהם, הן הנה הגורמות להסתרה בינינו לבין אבינו שבשמים, ואלמלא זאת היה הכל כשורה וכולם היו יראים ושלמים בתכלית הנרצה. והו"ו 'וחסם בצע"ף ותחלעף' כי הצע"ף גורם להסתרה (הגרמז בחיבת 'וחסם') ולהתעלפות ואיבוד החושים וע"כ מצינו שיוצא בעוה"ז.

(מרן הסב"ק מרוזין זי"ע)

רמזים ולימוד זכות לרגל ימי החנוכה

וַיְהִי כַּמְשָׁלֶשׁ חֲדָשִׁים וַיֵּצֵא יְהוָה לְאֹמֶר וַנְּתַה תִּמְר פְּלִתָף (ל. ב. כד) כתב הרה"ק רבי אברהם דוב זי"ע מאוריית-ש-צפת דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שעיקר סוף גמר החתימה היא בחנוכה! אם כן נוכל לומר שזה מרומז בפסוקים אלו: 'יהי כמשלש חדשים' היינו שעברו ג' חדשים מראש השנה עד חנוכה שאז עיקר גמר החתימה, על כן בא המקטרג על בני האדם לפני בורא עולמים ברוך הוא, שהוא מרומז בחיבת 'יהודה' (ע' וחי"א פט ע"ג) לומר 'ונתה תמר כלת' היינו שכנסת ישראל אשר דתה לתמר (שמי"ד ל. א) והיא מכונה בשם 'כלה' (פס"ד פ"א) 'ונתה' וטרה מן, והכלה אורגו, ולא די לה בזה שהלכה אחר תאות לבה הרע, אלא גם 'היא הרה לזנוגים', הרה היא בחינת דביקות, היינו שמעצמה היא דבוקה תמיד בתאונה בלי שום גורם לזה, 'ויאמר יהודה' - הוא הבורא ב"ה, 'ורוציאוהו בש"ש' שיש לעונשה עבור זה שבלא שום גרמא חטאה ו'היא הרה לזנוגים' רק מעצמה, היינו שהיא הרה דבוקה לתאות לבה הרע. 'היא מצוה' והיא שלחה אל תמיה לאמר' בהתנצלות של אמת וגילוי הלב: שרק ענה השמן בזה, המקטרג על בני האדם שהמה דבוקים בגודל תשוקה לתאוות רעות! כי האמת הוא כך, שרק 'לאיש אשר אלה לו אנכי הרה', פירוש שאנחנו עמו, דבוקים רק בבורא עולמים ב"ה שהוא מקור החסד, וגמטריא 'אלה' 'לו', ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב"ה הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן, וטרדת הפרנסה ושאר מאורעות שבני האדם עוברים, אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה וחשוקה רק לבורא עולמים ב"ה. והנשמה תביא ראייה אמיתית לטענתה: 'הכר נא למי החותמת' פסוק זה מרמז על השמן של נרות חנוכה שהיה חתום בחותמו של כהן גדול (שבת כא) 'הפתילים' מרמז על הפתילות של נר חנוכה, ו'המטה' מרמז על הכלי של נר חנוכה, כידוע כי תיבת 'המטה' עם הכולל גמטריא 'כל'י, והכוונה היא כי מצוות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך הקדוש, היא ראייה מפורשת שאנחנו הולכים רק אחר רצונך וחשוקים לדבוקים רק בך ולא ח"ו וכו', רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך הוא רק מחמת הטרדות הח"ו, 'ויאמר יהודה' הוא הבורא ב"ה, 'צדקה ממני' כביכול, אני חייב בזה (ע' רש"י דל) היינו, הבורא ב"ה מודה להם שהמה צודקים כי אני רואה שההמטה הוא שהמה דבקים רק בך, ומה שהמה עושים לפריקם נגד רצוני ח"ו הוא רק מחמת 'כי על כן לא נתתיה לשלה בני' דחיבת 'שלה' מרמז על משיח צדקנו כמאמר הכתוב (בראשית מט. ט) 'עד כי יבוא שילה', היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתיו אותם לרועה נאמן הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן. כן יהי רצון.

(בת ע"ז)

ה'דין והדברים' בין יוסף הצדיק ליצרו הרע

וַאֲיֵךְ אֶעֱשֶׂה הַעֵנָה הַגְּדֹלָה הוּאֵת וַחֲטָאֵי לְאֵלֵהֶם (ל. ב. ח) להבין דברי קדשו של יוסף הצדיק שאמר 'הרעה הגדולה' וכי רעה קטנה מותר לעשות ח"ו? ועוד, מהו הלשון 'וחטאתי לאלקים' שהוא לשון עבר הרי היה לו לומר 'וחטאתי לאלקים' בלשון עתיד? לא דמתוך דבריו אהת למד מה היה פיתוייו של היצור' שבלא הליחת את יוסף שיחטא. והיצור' בא ליוסף ואמר לו לפי דעתי כדאי לך שתחטא בכדי שתוכל לעשות אח"כ תשובה שלימה שהיא מדריגה גדולה כמו שאחז"ל 'מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אינם עומדין' (ברכות לד.) וע"ז השיב לו יוסף: לו ידא כדברייך, שבכדי

המשך בעמוד 4

סגולות מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלקוט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מפעל "סגולות מלכים" הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערך לסגולות מסודר לפי ימי וחושי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות גפן והנה גפן לפני (מ.ט)

הלום שר המשקים

ובנפן שלשה שריגים אמר רב חייא בר אבא אמר רב אלו ג' שרי גאים היוצאים מירושלם בכל דור ודור פעמים ששנים כאן ואחד בארץ ישראל פעמים ששנים בארץ ישראל ואחד כאן ויהי רבנן עינייהו ברבנא עוקבא ורבנא נחמיה בני ברתייהו דרב.

רבא אמר לור שלשה שרי גוים שמלמדים זכות על ישראל בכל דור ודור.

תניא רבי אליעזר אומר גפן זה העולם, שלשה שריגים זה אברהם יצחק ויעקב, והיא כפורחת עלתה נצה אלו האמהות, הבשילו אשכולותיה ענבים אלו השבטים, אמר לו רבי יהושע וכי מראין לו לאדם מה שהיה והלא אין מראין לו לאדם אלא מה שעתידי להיות, אלא גפן זה תורה, שלשה שריגים אלו משה ואהרן ומרים, והיא כפורחת עלתה נצה אלו סנהדרין, הבשילו אשכולותיה ענבים אלו הצדיקים שבכל דור ודור. אמר ר"ג עדיין צריכין אנו למודעי דמוקים ליה כוליה בחזק מקום רבי אלעזר המודעי אומר גפן זה ירושלים, שלשה שריגים זה מקדש מלך וכהן גדול, והיא כפורחת עלתה נצה אלו פרחי כהונה, הבשילו אשכולותיה ענבים אלו נסכים.

רבי יהושע בן לוי מוקים לה במתנות דאמר ר' יהושע בן לוי גפן זו תורה שלשה שריגים זה באר עמוד ענן ומן והיא כפורחת עלתה נצה אלו הבכורים הבשילו אשכולותיה ענבים אלו נסכים רבי ירמיה בר אבא אמר גפן אלו ישראל וכן הוא אומר גפן ממצרים תסיע שלשה שריגים אלו שלשה רגלים שישאל עולין בהן בכל שנה ושנה והיא כפורחת עלתה נצה הגיע זמנן של ישראל לפרות ולרבות וכן הוא אומר ובני ישראל פרו וישרצו עלתה נצה הגיע זמנן של ישראל ליגאל וכן הוא אומר ויו נצחה על בגדי וכל מלבושי אנאלתי הבשילו אשכולותיה ענבים הגיע זמנה של מצרים לשתות כוס התרעלה וכו'.

(חוליו צב, א)

פתר לטוב לשר המשקים מפני שאמר 'גפן'

גפן, יש שותה טוב, ויש רע, דנתהפך לנגף, וזהו איך נהפכה לי סורי הגפן, ומפני זה נאמר בים נגוף ורפוא, נגוף למצרים ורפוא לישראל, וזהו גפן ממצרים תסיע, דישאל נק' גפן, אבל תגרש גוים ותטעיה, כמה שפנית לפניה דנעשה נגף, ולכן שר המשקים שאמר והנה גפן לפני כסדרו לכן פתר לו חלומו בטוב. וז"ש משה כי מגפן סדום מפני שבר אמר כי דור התפוכות וכו' (ש"ש ד"ג ע"א). ואפשר דזה רמז 'לעשות בהם משפט' דהיינו נקמה בגוים תוכחות בלאומים הוא 'כתוב' ככתוב נגף, אבל 'הדר הוא' ע"ד הדר ביה רבא מההיא, דהוא גפן, 'לכל חסידיו' ורוצה ה' בעמו.

(וימרה אברהם, פאלאג'י, מערכת ג אות מט)

מביא האדם לידי תחתונות

תניא עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתונות, (תחתונות - פיג'ש [פיג'ש - תאנים] טחורים בצורת

תאנים) האוכל עלי קנים, ועלי גפנים, ולולבי גפנים, ומוריגי בהמה, ושדרו של דג, ודג מליח שאינו מבושל כל צרכו, והשותה שמרי יין, והמקנח בסיד ובחרסית, והמקנח בצרור שקנח בו חברו.

(ברכות נה, א)

עלי גפן לרפואת הבורה

ר' יוסי בי רבי בון בשם רבי יוסי מכה שנתרפאת נותנין עליה רטייה שאינה אלא כמשמרה. רבי אבון בשם רבנן דתמן נותנין על גבי מכה בשבת שאינו אלא כמשמרה. אמר רבי תנחומא חוץ מעלי גפנים שהן לרפואה.

(תלמוד ירושלמי שבת פר' במה אשה הלכה ב)

כתוב בסמ"ג (שם ט ע"ב) אמרינן בירושלמי פרק במה אשה (ד"ב) נותנין עלה על גבי מכה בשבת שאינו אלא כמשמרה אמר רבי תנחום חוץ מעלי גפנים שהם לרפואה וכתבוהו הגהות בפרק כ"א (הכ"ז אות ג).

(בית יוסף או"ח סימן שכה)

להוצאת אבן

לאבנים בניג, יקח עלי גפן ישן ושרוף עד אפה וישתה בכל יום עם מעט מים קרים ויוצא האבן.

(מראה הילדים מערכת א אות ז)

סגולה לחולי דם

סגולה לכל מיני חולי דם, לרקיקה ולזיבה או לנזילה דם מהחוטם, לאכול ענבי גפן, ונרמזה בתורה הקדושה בפסוק (בראשית מט, יא) 'ובדם ענבים סותה', היינו 'ובדם' רצה לומר לחולי דם, 'סותה' מלשון רפואה.

(אנרא דפריקא אות מו, בשם רבי פנחס מקאריץ)

להרבות חלב

מזון המינקת יהיה המזון המרובה החלב, כגון גבינה מבושלת במים. והטלאים והאזורים והדג הרטוב והדברים המתוקים והשמנים ושקדים והדומה להם מהמאכלים הרטובים שהם מתכלין מהרה. וכתב גאלינוס כי לולבי הגפן ועליו מבושלים בחלב של עזים ירבה החלב, וכן אם תשחוק אפר מהדד של פרה ותשרנו ביין שלשה ימים.

(בשבילי אמונה נתיב ה שביל ב)

עוד אחרת, למי שאין לה חלב, קח עלי גפנים ותבשלם בחלב ביום, ותשתה האשה ג' ימים רצופים בבקר קודם שתאכל, ויבא לה חלבה בחזרה.

(ספר מראה הילדים מערכת א אות כה)

לשיכור התאב לשתות יין

התאב לשתות יין, תן לו מים הנוטפים משריגי הגפנים, וימאס ממנו היין.

(שבט מוסר פרק יא)

זכרון הגפן מביא לענווה ומסייע בלימוד התורה

כיון שהיו רואים עצמם עשויים שורות ככרם, היה עולה על זכרונם גפני הכרם שהן נמוכים וקטנים ושפלים ועושים פירות הרבה, ומתן יוצא היין המשמח אלהים ואנשים, ובוזה היו לומדים לקנות מעלת השפלות והענווה שעל ידה ניקנית התורה, כמאמר חז"ל (תענית ז. ט) ושמשלה התורה למים לפי שהולכת למקום שפל וכו', ועל ידי השפלות והענווה הקדוש ברוך הוא עמהם בעת לימודם כדכתיב (ישעיה נב, טו) ואת דכא אני את דכא, וכיון דשכינה בניניהם מסייעתם בלימודם ותורתם תורת אמת, לפי דכיון דהשכינה מסייעת בלימודם ועולה לא נמצא בשפתם והיתה תורתם משמחת אלהים ואנשים.

(אגדת אליהו [לבעל שבט מוסר] ברכות פ"ד אות ט)

בענבים לא תמצא תולעים

במדרש ויקרא רבה פרשה לו ב הובא 'גפן ממצרים תסיע מה הגפן הזו אין נוטעין אותה במקום טרשים גדולין, אלא נוקים מתחתיה ואחר כך נוטעין אותה, כך ישראל תגרש גוים ותטעיה, מה הגפן הזו כל שאתה מפנה תחתיה הרי היא משבחת, כך הם ישראל פנית לפניהם כל מלך ואחר כך ותשרש שרשיה ותמלא הארץ.

בענבים לא תמצא לעולם תולעים, ביאר רבי חיים פלאג'י מכיון שגפן אי אפשר לעשות בו איסור ולהרכיב על מין אחר, לכן לא תמצא בו תולעים, ולכן מסמל הכתוב אשתך כנגפן פוריה.

(אוצר הידיעות)

גפנים המזכירים זכויות ישראל

גפנים, בהיכל אהבה יש גפנים ורימונים המכניסים אהבה בין ישראל לאביהם שבשמים ומעידים למעלה על זכויותיהן של ישראל וזהו פקודי (רבי"ג ע"ב)

(קהלת יעקב ערך ערד פז)

להשיב לקדמותו יין שהחמיץ

אם תשים אפר הגפנים ויש אומרים אפר עלי גפנים דוקא ביין שהחמיץ ישוב לקדמותו.

(דרדך ישרה שער הסגולות עמ' צא)

להעמיד דם היוצא ממכה

להעמיד דם היוצא ממכה או מחבורה כו' קח עלי גפנים לחים ויבשים וכתשם ושים עליה.

(זכר דוד, מודינה, מאמר א' פרק נט)

7172759@gmail.com

לקבלת הגליון 'באר בשדה' היו"ל בס"ד מדי שבת בשבתו אפשר ליצור קשר במייל:

המשך מעמוד 3

לעשות תשובה צריכים מקודם לעבור על איזה עבירה, אבל למה לי לעשות רעה גדולה כ"כ, וכי לא די ברעה קטנה שאצטרך לחזור עליה בתשובה שלימה? וחזן מזה אין בטענותי כלום, כי 'וחסאתי לאלקים' כבר חטאתי בשום פעם ומחוייב אני מקדמת דנא לחזור בתשובה על מה שכבר עשיתי.

(מרו הסב"כ מרי"ן ז"ע)

הרחק מן הכיעור והדומה לו...

ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחסאתי לאלהים (ט.ט. ח) איתא בס' 'קול שמחה' מהרה"ק מוהרש"ב מפרשיהא ז"ע: יש להעיר למה לא אמר בלשון רבים 'וחסאתנו' דהרי היא גם כן היתה חוטאת במעשה זה? אכן יוסף לא רצה להשתתף עמה אפילו בדיבור בלבה כי היה נבדל ממנה לגמרי. והוסיף אא"ו האמרי אמת וז"ע אמת וזהו דאיתא (ערוכה נג) רבי יוסי הגלילי הוה קא אזיל באורחא אשפתה לברוריה, אמר לה

כאיוו דרך נלך ללוד? אמרה ליה, גלילי שוטה! לא כך אמרו חכמים 'אל תרבה שיחה עם האשה?' היה לך לומר 'באיזה ללוד?! ואין הפירוש רק שלא היה לו להאריך בדיבור עמה, אלא שיותר היה צריך לומר באיזה דרך 'אלך' ללוד, ולא 'לך', שלא היה לו לכלול עצמו עמה אפילו בדיבור, וזהו שאמרה לו: לא כך אמרו חכמים 'אל תרבה שיחה עם האשה', היינו שלא יכלול עצמו עמה אפילו בדיבור.

(לקוטי יורה)

יוסף היה לכוש בכגדי מצריים וזה מה שהיה בעוכריו

ותתפשטו בכגדי לאמר שכבה עמי ויעזב בגדי בגדיה וינס ויצא החוצה (ט.ט. ט) יש להבין מהו לאמר הכתוב כאן, הלא כל 'לאמר' פירושו לאמר לחאחים, לאמר לדורות. ומה הכוונה כאן? גם יש להבין מה שאחז"ל 'נראית לו דמות דיוקנו של אביו' (פסטה לו) וכי נעלה על הדעת שיוסף הצדיק

(מרו הסב"כ מרי"ן ז"ע)

המשך בעמוד 6

דרשות

דרשות שנישאו בסעודת הילולא קדישא י"ד כסלו תשפ"ד בבית מדרשינו בבני ברק

דרשת הרה"ג יצחק אייזיק טפר שליט"א

נכדו של הרה"ג רבי יעקב טפר זצ"ל אב"ד ניוערשט (רומניה) ולימים רבה של כפר שלם (סלמה) ת"א

זיכרונות אבי על בית שטפנשט

שמעתי שבאחד הביקורים שהיה כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א בחו"ל, נשאל על ידי משמח הלכות הרב יעקב מילה, כיצד יתכן הדבר שהרבה מהצדיקים ישבו בבית האסורים, כמו הרה"ק הבעל התניא והמאור עינים והרה"ק מרז"ץ ואדמו"ר הזקן מסדיגורה, והרי בפסוק נאמר (תהלים קז, י"א) יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל. כי המרו אמרי קל ועצת עליון נאצו. והרי צדיקים אלו קיימו רצון הבורא תמיד, ובפסוק נאמר שיושביו בית האסורים היה אצלם ענין של 'כי המרו אמרי קל', ותוך כדי דיבור ענה לו כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א, אכן גם אצל צדיקים אלו היה הענין של 'כי המרו אמרי קל', שהרי אמרו חז"ל שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה.



ב"ה זכינו ואנו נמצאים בהילולא קדישא של אדמו"ר הזקן משטפנשט זי"ע, שמעתי מאבי הגה"ח רבי אליהו טפר זצ"ל זכרונות מימי קדם בעת שהיה נוסע עם אביו להשתתף בהילולא ביאס אצל בנו של בעל הילולא הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטפנשט זי"ע, שכידוע היה בא כל שנה להשתתח על ציונו של אביו והיה נשאר לשהות ביאס תקופה ממושכת לפעמים עד אחרי חנוכה.

והיה משחזר בערגה את עריכת השולחן הטור אצל הרה"ק הרא"מ משטפנשט זי"ע, כשהיה בא ליאס לרגל יומא דהילולא, שאז היו נוסעים משפחתם מניערשט הסמוכה ליאס אל רבינו.

אבי היה מספר שהוא זוכר איך שהרה"ק הרא"מ משטפנשט זי"ע היה יושב בעת עריכת השולחן, ואמר שראה שכאשר היה אוכל את החלה, מחמת שהיה כחוש מחמת מיעוט אכילתו המעוטת, היה נראה על לחיו בחוץ בליטת הכוית חלה.

גם זכו להתקבל אצל הרה"ק הרא"מ משטפנשט זי"ע עם פתקי דרחמי (קויטל) ולהתברך מפי הצדיק.

וכאשר חזר ר' יעקב מילר על ענין זה בפני רבו הרה"ק התורת מרדכי' מויז'ניץ זי"ע מאנסי נענה ואמר, ס'איז א גוטער רוז'ינער ווארט, = הרי זה מאמר רוז'ינאי מעולה.

כשאנו בזמן זה של עת צרה הוא ליעקב, אנו צריכים לכת הצדיקים שמבטלים הגזירות, ובזכות מפעליו של הרב סלומון הוא מעורר זכות הצדיקים, והשי"ת יעזור שהצדיקים יבטלו הגזירות מעל כלל ישראל, ונוכה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו, אמן.

זכיתי שבני הי"ו נמצא כבר עכשיו ביאס, ומן הסתם כבר זכה וטבל במקוה החדש שבנו שם בסמוך לציון קדשו של בעל הילולא.

אנו חייבים הרבה הכרת הטוב להרב שליט"א, וכמו שכבר הזכיר הרב דוידזון שליט"א מוקני חסידי שטפנשט, שלולי הרב סלומון שליט"א לא היה נשאר שם ושארית משטפנשט, הרב שליט"א הוא גברא דמריה סיייעה, שעל אף שהיה נראה מחמת המצב הבטחוני שלא יוכלו לטוס, יש עכשיו הפוגה ונוסעים ציבור יפה.

דרשת החזן העולמי הרה"ח ר' חיים אלעזר הרשטיק שליט"א

זיכרונות מהרה"ק מרימניץ זצ"ל על הרה"ק משטפנשט זצ"ל

אותי איזה אדמורי"ם ראית, ומנתי לפניו את האדמורי"ם שזכיתי לראות בילדותי, ונענה ואמר לי, כל הצדיקים שראית, אין מי שמגיע למדרגתו ולגדלותו של הרבי שלי, הרה"ק משטפנשט, ואמר בלשון קדשו, דער שטפנשטר רבי איז געווען א מולאך אלקים, שהרה"ק משטפנשט היה מלאך אלקים, והוסיף ואמר לי, עד ביאת המשיח לא תראה צדיק כזה.



בכל עת שהייתי רואה את הרה"ק מרימניץ הייתי מדמה בעצמי שכך היו נראים הצדיקים הנשגבים כבעש"ט הקדוש.

הרה"ק מרימניץ סיפר לי שמאז היותו כבן שלש שנים התייתם, וגדל אצל הרה"ק משטפנשט, ושני צדיקים אלו מסרו את נפשם עבור הכלל ישראל.

זכיתי לשהות הרבה במחיצתו של הרה"ק מרימניץ, הצדיק שכל גדולי ישראל סחו אחריו "איש קדוש הוא", זהו ההגדרה שאמרו עליו כל האדמורי"ם וכל גדולי הדור מבני ליטא ובני ספרד, וזכיתי לשמשו הן בארץ ישראל, וגם כשהייתי חזן בדרום אפריקא, הייתי נוסע בכל שנה לארה"ב ולשמשו חודש בכל שנה.

באחד הנסיעות שנסעתי עם הרה"ק מרימניץ מגבעתיים לירושלים, שהיה לו סידור קידושין בגבעתיים, ובהלוך אמר לי לנסוע במהירות מופרות, והיה נדמה לי שאנו נוסעים באוויר, אבל בחזור אמר לי לנסוע במתינות, ואף נוף בי שאסע לאט כי השליחות של ההלוך הסתיימה, ובדרך ביקש ממני לשיח, ושרתי לפניו שיר ועוד שיר, ואז שאל

דרשת הרה"ח שמעון דוידזון שליט"א

דראבאן - חובות

זכרתי ימים מקדם

אם עדיין מותר לו לצום, וענה לי, אל תשאל שאלות, הנני מחזיק את כל יהדות רוסיה על כתפיי, ולכן הנני צם. אנו נמצאים עכשיו בהילולא קדישא של הרה"ק אדמו"ר הזקן משטפנשט בנו של הסב"ק מרוז'ין זי"ע, בחדר שלי היה ציור שאומרים שזה ציור דיוקנו של הרה"ק מרוז'ין, וכאשר היה אצלי הרב ה"יניקא", שאל אותי מיהו הצדיק בדיוקן, ואמרתי לו שהרי זה הרה"ק מרוז'ין, אבל הוא אמר שאין זה הרה"ק מרוז'ין, שהוא היה הרבה יותר קדוש.

ברצוני לספר עוד ענין אחר, בכל עת שראיתי את הרה"ק מרימניץ ראיתי או מתפלל או אומר תהלים או אומר זוה"ק, ולא ראיתי לומד גמרא, פעם כשהייתי אצלו בלום אנג'לס בחודש אלול נענה ואמר לי, ר' חיים אליעזר, בא ונלמד גמרא, שאלתי איזה גמרא, ואמר לי ראש השנה, והבאתי שתי גמרות, ואמר לי שמספיק גמרא אחת, ואמר לי לקרא הגמרא, והרבי ישב מולי, התחלתי לקרא דף ועוד דף, ולמדתי גמרא רש"י כשהתחלתי ללמוד תוס' אמר לי ללמוד רק גמרא רש"י, ולמדנו דף אחר דף, ובאחד מהשורות ברש"י דלגתי שתי שורות, ומיד הורה לי לשוב לשורות שדילגתי, ואמר לי לשון רש"י בעל פה, ואז ראיתי איך שהוא יודע את כל המסכת בעל פה גמרא רש"י. ולאחר מכן נודע לי שהרבי הוסמך להוראה בגיל ילדות, הוא היה תלמיד חכם עצום, והיה תמיד דורש מהתלמידים שילמדו שולחן ערוך ושידעו את השולחן ערוך.



אני נולדתי וגרתי בדראבאן לאבי רבי אייזיק צבי, העיירה הייתה כולה חסידי שטפנשט שבע מאות יהודים כולם היו נוסעים לרבי, אני למדתי אצל הרב שמואל מאיר הכהן הולנדר לפני הגירוש לטרנסניסטריה היו חדרים, וכשחזרנו כבר לא היו חדרים ולמדנו בבית של הרב, החתן של הרב קראו לו הרב לייפער שהוא היה הרב הקודם של דראבאן הוא לא חזר מהגירוש ונפטר במלחמה ונשארו שתי בנות יתומות וחמיו הרב הולנדר ברח מטשורניץ והגיע להתיישב בדראבן בבית חתנו הרב לייפער ביקרתי אצל הרב הולנדר בארץ בת"א ברחוב מזרחי. היו 8 בתי כנסת בעיירה, והיה אדמו"ר ר וועלוועלא היה לו בית כנסת בבית, אני זוכר את בית מדרשו.

פעם הרבי משטפנשט בעולם, ואנו אומרים לו ישר כח גדול.

פעם דיברתי עם צדיק אחד שלא היו לו בנים, ושאלתי אותו הלמאי אינו מתפלל על עצמו שיושע בבנים, וענה לי תשובה מבהילה, בגלגולים הקודמים שלי כבר זכיתי בבנים, ובגלגול הזה ירדתי בשביל הכלל ישראל, את הרה"ק מרימניץ לא העזתי פני לשאול שאלה זו למה לא התפלל שיזכה לבנים, אבל גם אצלו ראו בחינה זו שהגיע לעולם עבור הכלל ישראל. והיה זה כהחינה שהיה אצלו רבו משטפנשט.

הרה"ק מרימניץ היה צם הרבה צומות, ובמשך נ"ב שנה הרבה בתעניות, ולעת זקנותו העזתי ושאלתי

מספרים שכל הבחורים שהיה עליהם גזירת גיוס לצבא הרומני, היו הולכים לרבי לבקש ברכה, ומספרים שהיה בחור שהיה רחוק מיהדות, וגם הוא הגיע לרבי, כשהוא הגיע לרבי שאל אותו הרבי, האם אתה מגיח תפילין כל יום, ולא הבין הבחור אפילו על מה מדברים, לפי שהיה רחוק עד מאה, שוב שאלו, האם אתה אוכל כשר, וענה שהוא אוכל הכל, הביט עליו הרבי ואמר לו, שיהיה לך כזה נשיאות חן אצלם, כמו שאתה מוצא חן בעיני, ואכן הבחור נפטר מהצבא, כי כל מה שהרבי אמר - התקיים. כל העיירה שלנו ממש היו חסידי שטפנשט.

אנו רוצים לומר תודה להרב סלומון, שאילו לא היה מפרסם שם הצדיקים, לא היו יודעים כלל שהיה

המשך מעמוד 4

היצה"ר מראה לאדם שכבר חטא עבר וממילא יכול להמשיך בכך

ותתפשוהו בַּבְּגָדוֹ (ל.ט.י) בגדו הוא גם לשון בגידה, היצה"ר תופס לאיש יהודי בעיניו שבגד בהם ועשה נגד רצונו ית', וע"ז מפילו ב'אוש' שאין עוד תרופה למצבו, ובתוצאה מזה מפתחו 'שִׁכְבָה עִמִּי' היינו, אם כבר בגדת כ"כ הרבה תעשה גם עברה הזאת! ולזה נרחבם כי סבר ואמר 'איננו גדול בַּפֶּתַי הַזֶּה מִמֶּנִּי', היינו שחיקו את עצמו שהוא צדיק גדול, ולא עבר אף פעם על רצונו ית', 'וְאֵלָּה חֲשֶׁב מִמֶּנִּי מֵאִמָּה פִּי אִם אֲוִתֶּךָ', בזה ג"כ התכוון בשבילו, היינו כדי שאתגבר על התורה ולא תעשה מה שאסור וע"ז 'וְעַתָּה לִקְבֹּל שִׁכְרִי אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת'.

(הרה"ק ה"בית אברהם - פסולנים זי"ע)

כאשר מאמינים אפשר להפוך חלום רע לטוב

וַיְרֵא שְׂרָא הָאִפִּים פִּי טוֹב פֶּתֶר (ב.ט.ט) מקשים העולם היכן היה רמוז השנוי בין ב' החלומות שידע יוסף לפתור זה למיתה וזה לחיים? והנראה בזה כדאיאת שפתרון החלום אפשר להפכו לטובה אפשר לרעה ותלוי ביד הפותר. וזה ההבדל בין שר המשקים שסיפר ליוסף לחלום ללא ידיעה מוקדמת שפתור לו לטובה והאמין כי יוסף יכול לעזור לו, לכן היה יכול להפוך עליו מדת הדין למדת רחמים אבל שר האופים בא אל יוסף רק כאשר ראה 'כי טוב פתרו' ולא היה לו אימון גמור ביוסף, אלא שיצה שפתור לו החלום לטובה, ולכן יוסף כבר לא ה' יכול להפוך עליו מדת הדין לטובה. וממנו נקח לעבוד את ה' בדרך ההתקשרות לרב.

(תיבתי ישורון)

יוסף הצדיק האמין בתכלית כי ה' עוזרו לו גם בלי סיבה, ולכן הפעם שגה שביקש 'סיבה' בפנותו לשר המשקים שייכרהו

פִּי אִם זָכַרְתִּי אֶתְּךָ (ב.ט.י) הקשה הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע על המדרש 'אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו

אחד ואמר אמנם הפירות מוצלחים ביותר ונראים כממשיים אולם האדם המחזיק בסל אינו מוצלח כלל, שכן אילו היה גם האדם כמו הפירות נראה כחי ממש, הרי היו העופות מתייירים מפניו ולא היו עטים על הפירות ונתונים בידו, ואכן אותו פיקח קיבל את הפרס. כיצא בהם גם כאן כשסיפר שר האופים ליוסף כי העוף אכל מן הסלים אשר על ראשו למד יוסף מזה שאדם זה אינו נחשב עוד לאדם חי, שכן העוף היה מתיירא מפני אדם חי, ולא היה אוכל מעל ראשו ואין זאת אלא שבן מות הוא, לפיכך פתרו לו את חלומם למיתה.

(הנה"ק מהר"ם שפירא זצוק"ל מלובלין)

יוסף הצדיק התפלל ש'שר המשקים' ישכחו

וְאֵלָּה זָכַר שְׂרָא הַמְּשָׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ (ב.ט.ט) מרן הרה"ק רבי ישראל ממשורשקוב זי"ע סיפר מאת זקנו הרה"ק ר' אורי מטייטבו זי"ע שהיה עני גדול ומדוכא ובעירו שום איש לא שם על לב 'מהיכן ירק זה חי', ואף כי ראו שהוא יושב ולומד ומתפלל כל היום לרבות הלילות, וגם שהוא נכד הבעש"ט הקדוש זי"ע, לימים הכביד עול העניות הקשה והציק לו מאד והוא ישב בבית התפלה כרגיל מאחורי התנוג והנה אחר התפילה פנה אל ה'בעלי בתים' מתפללי ביה"כ ושאל: היתכן כותא אצל בני ישראל שלא ישגו על איש עני? ונעשה רעש גדול ביניהם ועשו ביניהם סדר להספיק לו צרכיו, וכאשר הלכו המתפללים כ"א לעיסוקו נותר רבי אורי לבדו בבית המדרש, ומיד התחרט מאד על מעשהו של שם באדם מבטח, והלך אל המזוזה ואמר: ריבוננו של עולם, הריני נשבע שאיני זז מכאן עד שישכחו הבע"ב את כל הדברים שהיו בינינו! וכן היה כי שמע ד' תפילתו וכולם שכחוהו. וזהו שנאמר אצל יוסף 'וישכחוהו' יוסף התפלל ש'שר המשקים' ישכח, ואכן נתקבלה תפילתו 'וישכחוהו' ושכח כל בקשתו ממנו.

(גני ישראל)

ולא פנה אל הרבים זה יוסף שבשביל שאמר לשר המשקים כי אם זכרתי אתך נתוסף לו שתי שנים, והוא פליאה במה שאמר המדרש 'ולא פנה אל הרבים זה יוסף', הלא לכאורה, אדרבה יוסף כן פנה, כדסיים המדרש בעצמו? ותירץ דהנה לכאורה קשה מה היה חטא יוסף במה שאמר לשר המשקים 'כי אם זכרתי', הלא כל ישועות ד' הוא ע"י סיבה מהטבע וכל איש צריך לחפש איזה סיבה הן לפרנסה או לשאר דברים, כמו כן יוסף בודאי חשב שאפשר שזאת היא סיבה מהשמים שע"י פתרון חלומו יבקשו להזכיריהו לפני פרעה, כאשר באמת זאת היתה הסיבה שהזכיר אותו, וא"כ ומה חטא יוסף בזה? אולם ידוע שני מיני בטחון, אחד בטחון של כל העולם שמאמינים שוודאי ד' יסבב סיבות שע"י הסיבה הזו יהיה לו פרנסה וכדו' אבל הבטחון היותר גדול הוא שמאמין שד' יעזור לו אף בלי שום סיבה, ובטחון כזה אינו רק אצל 'צדיק יחיד בדורו', ואכן זה הבטחון היה אצל יוסף, וזה פ' המדרש: 'אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף' הוא היה המובחר במדת בטחון, והא ראייה שבשביל שאמר לשר המשקים וכו' נענש, ומכאן ראייה שהיה תמיד בוטח בד', בלי שום סיבה, ולכן כאשר רק פעם אחת שביקש סיבה היה זה נגד מדת בטחון שלו נענש, וזה הטעם שאח"כ כשהיה שליט, לא הודיע ליעקב על המצא, כי הוא מעולם לא עשה שום תחבולה וסיבה לשום דבר.

(אבני אפרד)

מנין פתרו יוסף ששר האופים יתלה שלא כמו שר המשקים שייכרהו

פְּעוּד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יֵשֵׁא פְּרַעֲהָ אֶת רֵאשֶׁה מְעִלְיָה וְתִלְהָ אוֹתָהּ עַל עֵץ וְאֵכֵל הָעוֹף אֶת פְּשָׁרָהּ מְעִלְיָה (ב.ט.ט) על השאלה למה ומדוע פתרו יוסף לשר האופים שיתלה על עץ? במענה לשאלה מספרים: מעשה בתערוכה של ציורים הוצגה בה תמונתו של צייר מפורסם המתארת אדם מחזיק בידו סל עמוס פירות ויהיה התמונה כל כך חיה וממשיה עד שהיו העופות סבורים שאלה הם פירות שיהיה והיו עטים אל הסל לאכלם. תמונה זו עוררה את התפעלות כל העולם ונקבע פרס גבוה לכל מי שיבוא וימצא בה חסון. בא פיקח